

Udskrift af forhandlingsprotokollen

for ekspropriationskommissionen

vedrørende etablering af gastransmissionsledningen Baltic Pipe

9. hæfte

Besigtigelsesforretningen den 20. januar 2020

Delstrækning Lillebælt Øst-Svenstrup

Mandag den 20. januar 2020 kl. 10.00 samledes kommissionen på Comwell Middelfart, Karensmindevej 3, 5500 Middelfart, for at afholde besigtigelse i anledning af etablering af gastransmissionsledningen Baltic Pipe, jf. naturgasforsyningslovens § 55, stk. 1 og landsplandirektiv for Baltic Pipe, bekendtgørelse nr. 713 af 9. juli 2019.

Til stede var kommissarius ved Statens Ekspropriationer på Øerne, *Helle S. Andersen*, de af transportministeren udpegede medlemmer af kommissionen, *Gunner Lorentzen* og *Ole Christoffersen*, samt de fra Den Fælleskommunale Liste for Øernes Område udtagne medlemmer, *Kaj Piilgaard Nielsen* og *Ib Walther Jensen*.

Endvidere mødte den ledende landinspektør *Dorte Ellegaard*.

Som repræsentant for Middelfart Kommune mødte *Uffe Høybye*.

For Energinet mødte chefkonsulent *Ole Daugaard Buhl*, landinspektør *Hans Vognsen Christensen*, projektleder *Andreas Gjendal*, tilsynsførende *Søren Peschardt* samt kommunikationsrådgiver *Sune Juul-Sørensen*.

Protokollen førtes af fuldmægtig *Nanna Dahl Pedersen*.

Endvidere mødte fra kommissariatet kst. kommissarius *Henrik Hansen*.

Kommissarius fremlagde brev af 11. september 2019 fra Transport- og Boligministeriet, hvori ministeriet har anmodet kommissarius om at forelægge projektet for ekspropriationskommissionen.

Kommissarius fremlagde endvidere det af Energinet udarbejdede Besigtigelsesmateriale, Baltic Pipe – Fyn, Lillebælt Øst-Svenstrup, november 2019, med tilhørende oversigts- og besigtigelsesplaner m.v., kort

nr. 24-713-1, dateret 19. november 2019 og kort nr. 24-713-100-2, dateret 28. november 2019.

Desuden fremlagdes notat af 26. august 2019 fra Energistyrelsen om hjemmelsgrundlaget for ekspropriation til Baltic Pipe projektet.

Følgende passerede:

Indledende møde

Kommissarius redegjorde for formålet med besigtigelsesforretningen, der er at fastlægge og godkende det af Energinet fremlagte projekt med de eventuelle ændringer og bemærkninger, ekspropriationskommissionen finder er nødvendige. På den baggrund kan der efterfølgende, efter indhentet bemyndigelse fra Transport- og Boligministeriet, ske ekspropriation. Kommissarius fremhævede, at ekspropriationskommissionens behandling af projektet, herunder linjeføring m.v., må tage udgangspunkt i de rammer, som landsplandirektivet og VVM-tilladelsen for projektet m.v. fastlægger.

Kommissionens beslutninger vil fremgå af forhandlingsprotokollen fra besigtigelsesforretningen. Protokollen vil blive fremsendt til de lodsejere, som er direkte indvarslet til besigtigelsesforretningen. Endvidere vil protokollen blive offentlig tilgængelig via kommissariatets hjemmeside: www.komoe.dk.

Energinets repræsentanter redegjorde for projektet og fremlagde følgende oplysninger:

Forudsætninger

Baltic Pipe-projektet gennemføres i samarbejde mellem Energinet og det polske gastransmissionsselskab GAZ-SYSTEM. Projektet er godkendt af energi-, forsynings- og klimaministeren i henhold til § 4 i Lov om Energinet, og kommercielle aktører har indgået bindende 15-årige kontrakter vedr. kapacitet fra det norske gasopstrømssystem til det danske gastransmissi-

onssystem og videre til det polske transmissionssystem på i alt ca. 8 mia. m³ årligt, svarende til 80 % af den samlede kapacitet i Baltic Pipe på 10 mia. m³ årligt.

Baltic Pipe-projektet er et projekt af fælles europæisk interesse (PCI), der binder Europas energisystemer tættere sammen og bidrager til opfyldelse af EU's klima- og energipolitiske mål. Regionalt vil projektet, sammen med andre af GAZ-SYSTEMs planlagte projekter, binde gasmarkederne i Europa bedre sammen og således understøtte sammenhængen i den europæiske Energiunion. Projektet modtager på den baggrund støtte fra EU.

Projektet styrker det eksisterende danske gassystem ved bl.a., at diversificere forsyningen, da Danmark får en ekstra forsyningskilde fra det norske gassystem med mulighed for også at blive forsynet via Polen. Det giver endvidere mulighed for øget konkurrence på gasmarkedet.

Herudover vil Baltic Pipe bidrage til at understøtte økonomien i det samlede danske gassystem, således at det kan understøtte den grønne omstilling ved transport af biogas og andre grønne gasser, der bidrager til at reducere den danske CO₂-udledning. Frem mod 2050 vil der forventeligt også være mulighed for at transportere grønne gasser i Baltic Pipe.

Endeligt forventes projektet at skabe et potentiale for, at Polen og tilstødende lande får mulighed for at fortrænge noget af deres betydelige kulforbrug med gas, hvilket reducerer deres negative påvirkning af jordens klima. Denne mulighed for hurtige CO₂-reduktioner følger anbefalingerne fra FN's klimapanel. Samtidig skabes mulighed for at afhjælpe den omfattende lokale luftforurening i Polens storbyer.

Tegningsoversigt

TEGN.NR.	DATO	MÅL	EMNE	STATIONERING
24-713-1	19.11.2019	1:20.000	Oversigtskort	7.370 – 9.970
24-713-100-2	28.11.2019	1:5.000	Besigtigelsesplan	7.370 – 9.970

Projektbeskrivelse

Projektet består af nedenstående elementer:

- Rørledning fra Europipe II-rørledningen i Nordsøen og ind til modtageterminal Nybro
- En udbygning af modtageterminalen i Nybro (indenfor eksisterende stationsareal)
- Rørledning i Jylland fra Egtved til Lillebælt
- Rørledning til krydsning af Lillebælt
- Rørledning på Fyn fra Lillebælt til Nyborg
- Rørledning på Sjælland går fra Kongsmark til ilandføringspunktet ved Faxe Bugt
- En rørledning tværs over Østersøen fra Faxe Bugt til Polen
- Anlæg af en kompressorstation ved Næstved
- Anlæg af 17 linjeventilstationer (herefter L/V stationer)

Idriftsættelsen skal ske senest 1. oktober 2022 inden udløb af Polens nuværende gaskontrakter med Rusland.

Lovgrundlag

Energi-, Forsynings- og Klimaministeriet har ved brev af 20. november 2018 godkendt den del af Baltic Pipe-projektet, som Energinet skal etablere. Godkendelsen er truffet i henhold til § 4, stk. 3, i Lov om Energinet.

Energi-, Forsynings- og Klimaministeriets godkendelse medfører ikke fritagelse for eventuelle tilladelser i henhold til anden lovgivning.

Myndighedsgodkendelser

Erhvervsministeren har den 9. juli 2019 udstedt bekendtgørelse nr. 713, som fastlægger plangrundlaget for Baltic Pipe-Projektet på dansk grund (landsplandirektivet).

Miljøstyrelsen har ved brev af 12. juli 2019 meddelt tilladelse til Baltic Pipe-projektet. Tilladelsen er meddelt i henhold til § 25, stk. 1 i Miljøvurderingsloven (VVM-tilladelse).

Energistyrelsen har i brev af 20. august 2019 meddelt tilladelse til ekspropriation i medfør af § 55 i naturgasforsyningsloven.

Transport- og Boligministeriet har i brev af 11. september 2019 meddelt Kommissarius for Statens Ekspropriationer på Øerne bemyndigelse til at iværksætte besigtigelsesforretning.

Tilladelser i henhold til særlovgivningen, herunder til krydsning af vandløb, krydsning af offentlige veje samt jernbaner m.v., foreligger ved ekspropriationsforretningen.

Figur 1 viser oversigt over Baltic Pipe (grøn signatur). Eksisterende gastransmissionsnet vist med gul signatur.

På strækningerne mellem modtagerterminal Nybro og eksisterende kompressorstation ved Egtved samt krydsningen af Storebælt er der allerede anlagt to parallelførte rørledninger og kapaciteten på disse strækninger er tilstrækkelige. Den samlede længde af rørledningen på land er ca. 210 km.

Da bl.a. kompressorehederne på kompressorstationen er drevet på el, er der behov for at etablere en transformerstation i tilknytning hertil. Elforsyningen af kompressorstationen ved Næstved består af følgende elementer:

- Anlæg af 50 kV transformerstation inde på kompressorstationen, og
- 50 kV elkabler fra eksisterende eltransformerstationer ved Blangslev og Haslev og frem til kompressorstationen.

Det er netselskabet Cerius, som har ansvaret for at etablere og drive elforsyningen frem til koblingsanlægget på transformerstationen, mens Energinet skal etablere og drive transformerne.

Rørledningen passerer gennem følgende kommuner:

I Jylland: Varde, Vejen, Vejle og Kolding

På Fyn: Middelfart, Assens, Faaborg-Midtfyn, Odense, Kerteminde og Nyborg

På Sjælland: Slagelse, Næstved og Faxø

Linjeføringen for rørledningen (Middelfart Kommune)

Projektet er omfattet af miljøvurderingsloven, hvorfor der har været gennemført en fuld VVM-proces med 1. og 2. offentlighedsfase. Linjeføringen er fastlagt inden for det projektområde, som er godkendt i miljøkonsekvensvurderingsrapporten. Endvidere er den fastlagt med respekt for landsplandirektivet, således at linjeføringen er fastlagt minimum 200 meter fra landsplandirektivets afgrænsning.

Energinets valg af linjeføring er fastlagt ud fra sikkerhedsmæssige, anlægstekniske, miljømæssige og samfundsøkonomiske forhold. I forbindelse med fastlæggelsen af linjeføringen er der også inddraget hensyn i forhold til kommunernes planlægning, landskabelige

og ejendomsspecifikke forhold samt input fra den enkelte lodsejer efter besøg, herunder om der f.eks. er meddelt en landzonetilladelse til byggeri.

Linjeføringen krydser Lillebælt fra Stenderup Hage i Jylland og ilandføres ved Skrillinge strand, således at den ikke berører EF habitatområdet Lillebælt (Natura 2000). Ved ilandføringen er linjeføringen fastlagt for at undgå påvirkning af eksisterende mole. Linjeføringen er fastlagt nord om bygningerne på lb.nr. 801, hvorefter den drejer mod sydøst, således at rørledningen dels ikke skal krydse to eksisterende 400 kV kabelsystemer og dels bliver fastlagt i tilstrækkelig afstand i forhold til lokalplanforslag 159 (Boligformål ved Skrillinge Strand), som fastlægger rammer for fremtidige boliger ved kommunevejen Skrillinge Strand. Over golfbanen er linjeføringen fastlagt i forhold til golfbanens indretning med bl.a. beplantning og i forhold til, at den skal ligge med respekt for eksisterende bebyggelse på matr.nr. 13a Skrillinge By, Kauslunde. Fra st. 8.450 til 9.020 er linjeføringen fastlagt med respekt for eksisterende boliger ved Østre Hougvej og Svendstrup Strand samt kommuneplanramme B.03.20, som udlægger matr.nr. 3hø Skrillinge By, Kauslunde til boligområde. Fra st. ca. 9.0 til st. 9.650 er linjeføringen fastlagt parallelt med eksisterende 400 kV kabelanlæg.

Linjeventilstationen er placeret i st. ca. 9.960.

Tekniske bestemmelser

Rørledningen projekteres og udføres i henhold til bekendtgørelse om sikkerhedsbestemmelser for naturgasanlæg efter Lov om Arbejds miljø (nr. 414 af 8. juli 1988 med senere tilføjelser). Bekendtgørelsens regler bygger på GPTC-guiden, som er en amerikansk standard: "Guide for Transmission and Distribution Piping Systems, GPTC, 1998". Som tillæg til denne GPTC-guide foreligger tillægsbestemmelser fra Arbejdstilsynet i form af en vejledning (F.0.1 fra juli 2001). Vejledningen refererer til en række standarder for materialer og udførelse.

Rørledningen

Rørdiameter	Designtryk	Ståltykkelse af rør (mm)		Minimumsafstand bebyggelse (m)			
		Min (Kl.1)*	Max (Kl. 4)	Kl. 1	Kl. 2	Kl. 3	Kl. 4**
36"/900	80	12,0	22,2	79	66	55	44

*Kl. refererer til rørklasse (class location)

På strækningen mellem Lillebælt Øst og Svenstrup anlægges rørledningen med en udvendig diameter på 900 mm (36"). Rørens godstykkelse ligger mellem 12 og 22,2 mm.

Rørledningen anlægges som en stålledning med en coating udvendigt på 2.5 mm Polyethylen (PE).

I områder med særlig høj grundvandsstand eller blød bund, hvor der kan være risiko for opdrift på rørledningen, monteres betonklodser på rørledningen.

Rørledningens placering og etablering

GPTC-guiden fastsætter sammen med Arbejdstilsynets danske tillægsbestemmelser krav til linjeføringens "classlocation" og "minimumsafstand".

"Class-location" fastlægges i en afstand på 200 meter på hver side af centerlinjen for rørledningen i enhver fortløbende længde på 1600 meter langs med rørledningen. Class-location zonen bestemmes ud fra befolknings- og bygningstæthed langs rørledningen samt på grundlag af kommuners udbygningsplaner (kommuneplaner, lokalplaner mv.) eller udstedte byggetilladelser.

Arealerne omkring rørledningen opdeles i klasser (class-locations) fra klasse 1 til klasse 4.

Jo flere bygninger beregnet til beboelse og erhverv, der findes indenfor 200 meter på hver side af rørledningen, des tykkere stålrør skal anvendes. Tykkelsen af stålrørene kan således variere afhængig af behov. Variation af stålrøret kan ses af nedenstående tabel.

Udover ovennævnte class-location stiller Arbejdstilsynet krav om overholdelse af en minimumsafstand til bygninger, som er beregnet til varigt ophold for mennesker. Minimumsafstanden beregnes på baggrund af det maksimale tryk i rørledningen, ledningens diameter og ståltykkelsen.

På strækningen Lillebælt Øst-Svendstrup er der følgende minimumsafstande til bebyggelse:

**Klasse 4 rør anvendes kun efter særlig tilladelse fra arbejdstilsynet

Fra ilandføringen ved Lillebælt til linjeventilstation Svenstrup anlægges rørledningen med en rørtykkelse på minimum 17,5 mm, således at området generelt betragtes som Class-location 3 område i den fremtidige drift af rørledningen. Minimumsafstand fra rørledningen til boliger vil således generelt være 55 meter, mens den i Class-location 1 område, som rørledningen generelt etableres med i det åbne land, vil være 79 meter.

Der er i lovgivningen krav om, at der som minimum skal være 1 meter jorddække over gasledningen. Generelt forventes rørledningen at blive anlagt i åben rørgrav med en jorddækning på omkring 1,3 meter. Konkrete forhold kan betyde, at rørledningen etableres med større jorddække for f.eks. at udligne terrænforskelle eller for at kunne overholde afstandskrav til eksisterende ledninger i jorden, herunder hensynet til drændybde mv.

Generelt søges anvendt lige rør, der reguleres til landskabet med elastiske bøjninger. I enkelte tilfælde ved skarpe retningsændringer og lignende indsvejses et rørstykke, der enten er forbukket eller bukkes lokalt med bukkemaskine.

Rørledningen udstyres med et katodisk beskyttelses-anlæg (KB-anlæg), som ved hjælp af en lavspænding beskytter gasledningen mod korrosion, hvorfor der enkelte steder i markskel, vejsider m.v. bliver placeret mindre målerskabe.

Langs ledningen placeres markeringspæle, normalt 2 meter forskudt fra ledningen. Markeringspælene placeres i markskel, vejkanter o. lign. med en afstand, så man generelt kan se fra den ene pæl til den anden.

Ilandføring på Skrillinge Strand

I forbindelse med krydsning af Lillebælt er der behov for at etablere et midlertidigt trækspil på et areal på Skrillinge Strand, således at rørledningen kan blive trukket fra Stenderup Hage til Skrillinge Strand.

Rørledningens krydsning af jernbaner, veje, vandløb og ledninger

Krydsninger af jernbane, veje, vandløb og andre ledninger sker efter nærmere forhandlinger med de respektive myndigheder/ejere.

Ved krydsning af større veje, hvor etablering i åben rørgrav giver særlige udfordringer, vælges i stedet at udføre krydsningen ved hjælp af gennempresning eller styrede underboringer. Krydsning af offentlige veje sker efter nærmere forhandlinger med vejmyndigheden jf. Vejloven.

Ved krydsning af vandløb og lignende, hvor etablering i åben rørgrav giver særlige udfordringer, vælges ligeledes at udføre krydsningen ved hjælp af styrede underboringer. Private og offentlige vandløb, afvandingssystemer mm. reguleres og/eller reetableres i fornødent omfang. Regulering af vandløb gennemføres i samarbejde med vandløbsmyndigheden jf. Vandløbslovens og Naturbeskyttelseslovens bestemmelser.

Drænledninger og andre former for afvandingssystemer vil blive reetableret og reguleret i fornødent omfang. Energinets dræneksperter vil, på baggrund af oplysninger om dræn og afvandingssystemer fra lodsejer og ud fra konkrete forhold som viser sig under anlægsarbejderne, stå for valg af løsning for reetableringen.

Katodisk beskyttelse af rørledningen mod elektriske spændinger

Til den katodiske beskyttelse af rørledningen, som er en stålledning, kan der blive behov for såkaldte anodebede med tilhørende tekniskabe. Et anodebed vil aflede spændinger til jord. Der kan være behov for anodebed, hvor rørledningen anlægges i nærhed af højspænding eller nær høje genstande, hvor der er øget risici for lynnedslag. Et anodebed består typisk af 8 stk. anoder placeret med en indbyrdes afstand på 3 meter i en eller to rækker. Anoderne kan være et ”spirorør” Ø300 mm af galvaniseret stål med en længde på omkring 1,6 meter, hvori der er placeret en magnetit anode i koksfyld. Anoderne placeres i forborede huller, således at der vil være ca. 2 meter fra terræn til overkant af anode. Den endelige placering vil blive fastlagt inden ekspropriationsforretningen.

Fiberkabel langs gasledningen

I forbindelse med etableringen af gasledningen etableres der desuden et fiberkabel til brug for kommunikation og overvågning af Energinets installationer. Fiberkablet etableres under overkant af gasrøret og med en afstand på højst 15-50 cm fra gasrøret.

Til fiberkablet etableres brønde i niveau med terræn til brug for overvågning og reparation.

Erhvervelse af rettigheder

Til projektets gennemførelse er der behov for at erhverve arealer til brug for stationsanlæg og vejadgang hertil, til pålæg af servitutrettigheder til sikring af gastransmissionsanlægget med tilbehør samt ret til etablering af midlertidige rørlager- og oplagspladser samt skurby.

Hertil kommer behov for ret til midlertidige overkørsler fra offentlige veje i ledningstraceet og ret til benyttelse af private fællesveje og private veje som adgangsveje til anlægsarbejderne i forbindelse med anlæg af naturgasledningen.

Erhvervelse af areal

Til projektets gennemførelse er der behov for at erhverve areal til stationsanlæg og andre tekniske installationer.

Pålæg af servitutter til sikring af gastransmissionsanlægget

For at sikre gastransmissionsanlægget mod beskadigelse eller anden overlast pålægges servitut om gastransmissionsanlæg i en bredde på 20 meter til hver side af rørledningens centerlinje. Servituten regulerer byggeri og andre faste anlæg, beplantning samt terrænregulering mv. Servituten sikrer desuden ledningsejers ret til at foretage eftersyn og vedligehold.

Ligeledes kan der blive behov for supplerende servitutbestemmelser til beskyttelse af målerskabe, ledninger, katodisk beskyttelsesanlæg mm.

Anvendelse af arbejdsarealer

Til gennemførelse af anlægsarbejderne er der behov for ret til midlertidig brug af arealer langs med linjeføringen. Endvidere er der behov for ret til etablering

af midlertidige rørlager- og oplagspladser samt skurby.

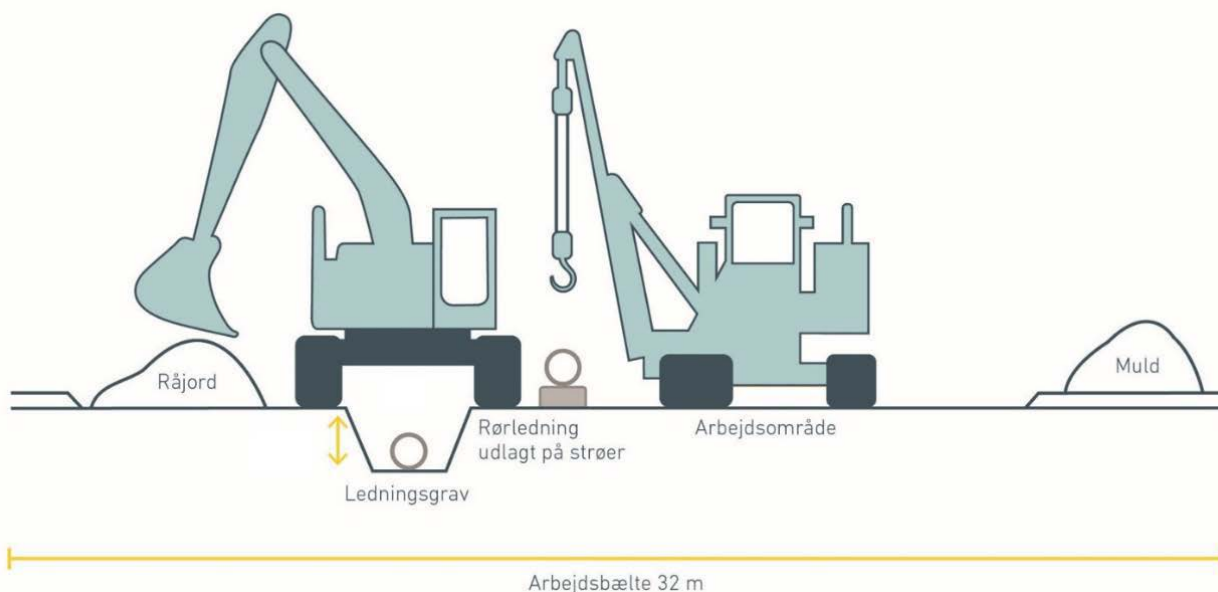
Den endelige placering og udformning fastlægges ved ekspropriationsforretningen.

De midlertidigt eksproprierede arealer, der er langs den nye rørledning, vil blive anvendt til arbejdsareal i form af muld- og råjordsdepot, køreveje og rørgrav og har normalt en bredde på ca. 32 meter. Ved større krydsninger med opgravningsfri metode (veje, vandløb m.v.) vil der dog være behov for bredere arbejdsarealer på kortere strækninger. Ved Skrillinge Strand er der behov for et større arbejdsareal til brug for trækspil, nedramning af spunsvægge og mandskabsfaciliteter mv.

Mulden skrabes af og lægges til side inden anlægsarbejdets opstart. Gasledningen samles ovenpå jorden og hejses derefter samlet i sektioner ned i den gravede ledningsgrav.

Det samlede anlægsarbejde vil typisk vare op til 3 måneder på den enkelte ejendom. Dog forventes anlægsperioden ved Skrillinge Strand at kunne tage op til 8 måneder.

Gener og tab vil blive opgjort efter anlægsarbejdets afslutning ved indgåelse af aftale mellem lodsejer og Energinet.

Figur 2 viser det typiske arbejdsbælte på ca. 32 m

Krydsninger af jernbaner og veje mm.

STATIONERING (M)	KRYDSNING
7.490	Lystbådehavn-Skrillinge Strand, Sti
7.650	Skrillinge Strand
9.500	Svenstrup Strand

Efter Energinets gennemgang af projektet havde de fremmødte ejere, brugere og disses repræsentanter lejlighed til at udtale sig.

Der fremkom bl.a. følgende bemærkninger og spørgsmål til projektet:

Vedrørende arkæologiske forundersøgelser

Der blev stillet spørgsmål til, om det er lovligt, at der foretages arkæologiske forundersøgelser, inden der er foretaget ekspropriation. Der blev endvidere stillet spørgsmål til, om ejendommene pålægges yderligere undersøgelser, hvis der viser sig at være arkæologiske fund.

Energinets repræsentanter oplyste, at hjemlen til at gennemføre forundersøgelser inden ekspropriation findes i ekspropriationslovens § 3, stk. 3. I forhold til geotekniske forundersøgelser skal Energinet orientere lodsejer med mindst 14 dages varsel, mens de arkæologiske forundersøgelser skal varsles med mindst 28 dage. De arkæologiske forundersøgelser kan kun ske inden for det fastlagte arbejdsareal. Hvis arkæologerne på baggrund af undersøgelserne ønsker at grave uden for det fastlagte arbejdsareal, skal de først og fremmest søge økonomiske midler, og sådanne undersøgelser kan kun ske med ejerens accept. Når de arkæologiske forundersøgelser er afsluttet og arealet frigivet til lodsejeren, har Energinet først rådighed over arealet på ny, når der er foretaget ekspropriation med mindre andet aftales.

Berørte arealer retableres og de konkrete tab og ulemper, som forundersøgelserne evt. kan medføre, erstattes efter samme principper som skader og tab forårsaget af selve anlægsarbejderne, herunder vedr. afgrødetab og strukturskade m.v.

Erstatningen for midlertidig brug af arbejdsareal, herunder arkæologiske forundersøgelser, vil som udgangspunkt blive afhandlet med ejeren af Energinet

efter anlægsarbejdernes afslutning på den pågældende ejendom, som det også fremgår af den af Energinet udarbejdede folder "Baltic Pipe på landbrugsjord", som alle berørte lodsejere har fået tilsendt.

Energinet anerkender dog, at erstatningen i forbindelse med de arkæologiske forundersøgelser kan opgøres allerede, når disse undersøgelser er færdige, hvis lodsejeren ønsker dette. Der betales ikke for samme afgrøde to gange, men hvis lodsejeren ønsker at tilså arealet for at holde ukrudtet nede, så har Energinet forståelse for det.

Energinet opfordrer generelt til, at arealet tages i brug efter de arkæologiske undersøgelser, hvis dette er muligt. Der kan være dyrkningsmæssige krav i forhold til EU-tilskudsordning m.v., som lodsejerne skal tage højde for. Det bør dog under alle omstændigheder indgå i vurderingen, hvor lang tid, der forventes at gå imellem de arkæologiske forundersøgelsers afslutning og ekspropriationsforretningen/anlægsarbejdernes igangsættelse. Hvis der kun er kort tid imellem, giver det ikke mening at så på ny, hvis arealet var tilsået inden de arkæologiske forundersøgelser blev påbegyndt.

De arkæologiske forundersøgelser ved Skrillinge Strand forventes påbegyndt i uge 6, og anlægsarbejdet forventes igangsat i maj måned, efter der er afholdt ekspropriationsforretninger. Ekspropriationsforretningerne forventes gennemført den 24. april og 5. maj 2020.

Energinet står til rådighed for en konkret dialog herom med de enkelte lodsejere, hvis der måtte opstå spørgsmål i denne forbindelse.

Vedrørende drænforhold m.m.

Der blev stillet spørgsmål til drænforholdene både under og efter anlægsarbejderne, herunder rørdybde for ledningen.

Energinets repræsentanter oplyste, at gasledningen på denne strækning generelt vil blive etableret med minimum 1,3 meters jorddække, så ledningen som udgangspunkt kan ligge under dræne. Konkrete forhold kan dog betyde, at ledningen lægges dybere for f.eks. at udligne terræforskelle eller for at kunne overholde afstandskrav til eksisterende ledninger i jorden.

Gasledningen kan desuden på korte strækninger bukes ned, hvis det er nødvendigt f.eks. af hensyn til krydsende dræn. Hvis ikke det er muligt at føre dræne over ledningen, vil den tekniske løsning typisk blive, at de afskårne dræn samles i en langsgående ledning, hvorefter der på et passende sted foretages en nedbukning af gasledningen, hvor dræne kan krydse. Det er en teknisk og økonomisk vurdering, hvordan dræne skal håndteres. Energinet er endvidere opmærksom på, at der kan være vandførende jordlag med dræneffekt.

Energinet vil foretage en registrering af dræne inden anlægsarbejdernes igangsættelse, herunder ved at indhente drænkort og oplysninger fra lodsejerne. Der vil om nødvendigt blive foretaget mindre prøvegravninger. Energinet har også kontakt til museumsfolkene for at drage nytte af den registrering af dræn, der er foretaget i forbindelse med de arkæologiske forundersøgelser. Der foretages også registreringer under gravearbejdet, da der erfaringsmæssigt ofte vil dukke dræn op, som ikke kendes i forvejen. De dræn, som berøres eller beskadiges af gravearbejdet, skal efterfølgende reetableres til minimum samme stand, som inden anlægsarbejdet gik i gang.

Lodsejer har efter aftale med Energinets tilsynsførende mulighed for at besigtige arbejdet. De lodsejere, som måtte ønske det, varsles med omtrentlige tidspunkter for drænreablering og skal være klar til med kort varsel at være til stede for besigtigelse, således at anlægsarbejderne ikke forsinkes.

Såfremt lodsejer ønsker at benytte egen drænkonsulent, vil det ske for egen regning, medmindre der skriftligt aftales andet med Energinet. Energinet friholder lodsejer for udgifter til egen drænkonsulent, såfremt det vurderes, at der er særlige komplicerede drænforhold på ejendommen. Retableringen af dræn skal godkendes af den tilsynsførende med drænfaglig baggrund. Energinet oplyste, at fremtidige meromkostninger, der skyldes omlægninger m.v. af dræn, som er sket af hensyn til etableringen af naturgasledningen, vil blive afholdt af Energinet. Det vil også gælde ved fremtidig etablering af dræn på arealer,

hvor der i dag ikke er dræn. Lodsejer vil efter tilbagelevering af arbejdsarealerne modtage kortmateriale over ejendommen, som viser placering af gasledningen og de reetablerede dræn, fremmedledninger og egne ledninger. Materialet fremsendes som udgangspunkt i digital form. Energinet henviste i øvrigt til folderen "Baltic Pipe på landbrugsjord".

Vedrørende midlertidigt arbejdsareal, anlægsarbejderne m.v.

Der blev udtrykt utilfredshed med, at mange spørgsmål omkring anlægsarbejderne m.v. fortsat er ubesvarede, herunder om der lægges beton ud ved trækspillet. Herudover blev det anført, at det er urimeligt, at nogle lodsejere skal belastes af både anlægsarbejder vedrørende ilandføringen samt anlægsarbejder med landleddningen. Det blev i denne forbindelse anført, at begge typer af anlægsarbejder bør færdiggøres ad én gang, så de berørte lodsejere ikke skal have anlægsarbejder på ejendommene ad to omgange.

Energinets repræsentanter oplyste, at man inden opstart af anlægsarbejderne, sammen med anlægsentreprenøren, tilbyder et møde med lodsejer for at få en dialog om de konkrete forhold på ejendommen, som kan have betydning for anlægsarbejdet. Energinets repræsentanter opfordrede i den forbindelse alle lodsejere til at føre en logbog, hvori de noterer ulemper og udgifter vedrørende driftsforstyrrelser i forbindelse med projektet.

For så vidt angår etablering af betonunderlag ved trækspillet, blev det oplyst, at det fortsat er uvist, da det er op til entreprenøren. Dette vil dog være klarlagt ved ekspropriationsforretningen og uanset hvad, er Energinet forpligtet til at reetablere arealet.

For så vidt angår ejendomme, der er berørt af begge typer anlægsarbejder (ilandføring og landleddning), blev det oplyst, at det er to forskellige entreprenører, da det er meget forskellige anlægsarbejder, herunder anlægsmateriel og rørtyper, der skal anvendes på de to forskellige typer af arbejder. Det forventes, at arbejderne med ilandføringen færdiggøres i efteråret 2020, hvorefter arbejderne med landleddningen påbegyndes året efter. Mandskabsfaciliteter m.v. bliver fjernet i den mellemliggende periode, så ejendommen gives tilbage til lodsejeren i denne periode. Energinet har stor forståelse for de problematikker, denne planlægning medfører, og der er fokus på, at det er en meget stor bekymring. Såfremt der er mulighed for det, vil Energinet søge at optimere denne proces mest muligt.

Efter endt anlægsarbejde på ejendommen gennemgår lodsejer, Energinet og entreprenør retablering af arealer. Såfremt der opnås enighed om retableringen underskriver parterne en erklæring om tilbagelevering af arealerne.

Energinet har ansvaret for, at anlægsarbejderne gennemføres/afsluttes inden for rammerne af de givne myndighedstilladelser, og er forpligtet til at udføre og afslutte anlægsarbejdet så skader, der kan henføres til Energinets anlægsprojekt så vidt muligt minimeres. De arealer, diger og veje mv., som bliver berørt af anlægsarbejderne, vil blive retableret til minimum samme stand, som inden opstart af anlægsarbejderne. Omfang af genplantning indenfor arbejdsbæltet aftales nærmere med lodsejer. Evt. genplantning inden for selve servitútbæltet sker i forhold til de restriktioner, som servitutten fastsætter. Landbrugsarealerne afleveres ryddet, planlagt og enten pløjet, grubbet eller harvet efter nærmere aftale med lodsejer.

Udover at der ved ekspropriationen fastsættes erstatning for arealer og servitutpålæg, vil der, efter at anlægsarbejderne er gennemført, blive fastsat erstatning for afgrødetab, strukturskader, læhegn, beplantning og andre midlertidige ulemper. Erstatningen til den enkelte lodsejer opgøres på grundlag af det faktisk passerende i forhold til ejendommens normale drift efter en konkret arealopgørelse og vurdering. Såfremt der ikke kan opnås enighed mellem lodsejer og Energinet, har parterne mulighed for at få ekspropriationskommissionen til at fastsætte erstatningen for de midlertidige ulemper.

Der ydes erstatning for afgrødetab såvel ved etablering af anlæg som ved eventuelle senere tilsyns- og reparationsarbejder. Det er normalt ejeren, der vil modtage erstatning for servitut og strukturskade, og eventuelle forpagtere, der modtager erstatning for afgrødetab. Men det beror i sidste ende på den nærmere aftale med ejer og eventuelle forpagtere, hvordan erstatningen skal udbetales/fordeles. Når der grundet den manglende rådighed/dyrkning af arealerne i anlægsperioden midlertidigt må trækkes arealer ud fra EU-støtteordninger, kan de mistede betalingsrettigheder efterfølgende generhverves fra den nationale reserve. Dette arbejde betaler Energinet lodsejernes landbrugs konsulenter for. Hvis der opstår tab grundet mistet EU-støtte, vil der blive ydet erstatning herfor.

Anlægs-, reparations- og tilsynsarbejde kan medføre, at jordens normale struktur ændres, hvorved jordens ydeevne forringes i de følgende år. For forringelsen af jordens struktur betales der erstatning. Graden af

strukturskade inddeles i tre kategorier: let (I), middelsvær (II) eller svær (III). Da graden af strukturskade afhænger meget af, under hvilke forhold arbejdet udføres, føres der systematisk logbog over vejrlig på anlægstidspunktet. Således spiller det en væsentlig rolle, hvordan jordbunds- og vejrforholdene er, når arbejdet udføres.

Strukturskadeerstatningerne er baseret på, at arealerne erfaringsmæssigt – i gennemsnit – gradvist retablerer sig til deres tidligere niveau inden for en periode på 3-5 år.

Det forudsættes, at anlægsarbejdet udføres på en rimelig og ordentlig måde. Muldjord og råjord vil blive holdt adskilt og lagt i to bunker på hver sin side af ledningsgraven. Som udgangspunkt vil opgravede sten blive lagt tilbage i ledningsgraven. Det gælder dog ikke meget store og meget skarpe sten. Der vil dog foregå stensamling efter tilbagelægning af råjord og muldjord. Overskydende råjord vil blive lagt i et 3-4 cm jævnt lag inden for det bælte, hvor der er blevet gravet. Råjorden vil efter aftale med lodsejer eventuelt blive grubbet inden mulden pålægges. Mulden lægges ovenpå i et jævnt lag med en mindre overhøjde over selve ledningsgraven. Strukturskader kan ikke helt undgås, men vil blive søgt begrænset ved anvendelse af bæltekøretøjer, hvor trykket fra maskinen fordeles jævnt. Der kan ikke udlægges køreplader på det areal, hvor bæltekøretøjerne færdes, herunder langs ledningsgraven og til og fra røroplagspladserne, da larvefodder og køreplader ikke er forenelige (stål mod stål). Omfanget af strukturskaderne vil ikke alene afhænge af typen og vægten af køretøjer ved gravearbejderne, men også af jordbundstype og vejr under anlægsarbejdet. Hvis der er meget vådt i perioden, bliver strukturskaderne typisk større end i en tør periode.

Lodsejeren kan i op til 10 år efter anlægsarbejdets afslutning vende tilbage vedrørende strukturskade, hvis den tidligere udbetalte strukturskadeerstatning ikke synes at dække det reelle tab.

Hvis der inden 10 års periodens udløb fortsat er skader, foretages en bedømmelse af "den varige skade", således at det permanente værditab erstattes og sagen afsluttes. Lodsejer opfordres til at føre dokumentation fra tidspunktet fra afleveringsforretning i tilfælde af, at der bliver behov for at rejse krav om yderligere erstatning for længerevarende strukturskade, skade på dræn samt øvrige skader.

Vedrørende vejadgang i anlægsperioden

Der blev spurgt til vejadgangen til de enkelte ejendomme og omkørsel under anlægsarbejdet.

Energinets repræsentanter oplyste, at vejadgangen til ejendommene skal opretholdes i anlægsperioden. Der vil for enkelte ejendomme kunne forekomme meget korte afbrydelser af vejadgangen efter forudgående dialog med lodsejer. Der vil altid skulle være en nødplan, så der hurtigt kan skabes vejadgang – også ved korte afbrydelser - i tilfælde af behov for redning – ved f.eks. hurtigt udlægning af køreplader over ledningsgraven. Der vil endvidere under anlægsarbejderne ske omlægning af Lillebælt-Stien.

Vedrørende fjernelse af gasledningen m.v.

Der blev stillet spørgsmål til, om gasledningen vil blive fjernet, når den på et tidspunkt ikke længere er i drift, og i givet fald, om lodsejerne kan blive pålagt at fjerne den.

Energinets repræsentanter oplyste, at det er Energinet, der har ansvaret for at afvikle gastransmissionsanlægget, og som har alle udgifter forbundet med afviklingen. Der foreligger ikke på indeværende tidspunkt formelle krav eller vejledninger for afviklingen af anlægget. Hvis sådanne retningslinjer foreligger på tidspunktet for afvikling af anlægget, vil disse blive fulgt. Alternativt vil anlægget blive afviklet i overensstemmelse med praksis på dette tidspunkt. På tidspunktet for afvikling af gastransmissionsanlægget må myndighederne tage stilling til, om anlægget skal fjernes eller blive liggende ud fra en samlet samfundsøkonomisk og miljømæssig betragtning. Det vil nok være næsten lige så bekosteligt at fjerne ledningen som at anlægge ledningen og forbundet med gener for lodsejerne, hvis ledningen skal graves op. Uanset hvilke krav miljømyndighederne måtte stille på tidspunktet for afvikling af anlægget, vil anlægget blive afviklet af Energinet – eller den til enhver tid værende ejer heraf – uden udgift og tab for ejeren.

Vedrørende lovligheden af projektet m.v.

Flere fremmødte lodsejere udtrykte utilfredshed med vedtagelsen af projektet og linjeføringen herunder processen omkring VVM-redegørelse og vedtagelsen af landsplandirektivet. Der er ikke i tilstrækkelig grad redegjort for, hvorfor man ikke kan gå igennem Natura 2000 området ved Lillebælt, der ville være langt mindre generende for de omkringliggende ejendomme. Det blev endvidere anført, at gasledningen ikke tjener almenvellet, som påkrævet efter grundlo-

vens § 73. Der blev i denne forbindelse udtrykt utilfredshed med, at projektet er vedtaget ved et landsplandirektiv og ikke ved lov, således at det klart kan konstateres, hvem der har stemt for lovforslaget.

Energinets repræsentanter oplyste, at krydsningen af Lillebælt er behandlet i Miljøkonsekvensrapporten (VVM), og i 1. offentlighedsfase blev der netop stillet forslag om at lægge linjeføringen igennem Natura 2000 området i stedet for den valgte løsning nord om Natura 2000 området. Der indgår i udpegningsgrundlaget for Natura 2000 området en række prioriterede naturtyper. Derfor vil det sandsynligvis ikke være muligt at opnå tilladelse til en linjeføring igennem Natura 2000 området, da det vil medføre en mulig påvirkning af udpegningsgrundlaget, og da der findes et gennemførligt alternativ, der ikke påvirker Natura 2000 områdets udpegningsgrundlag, selvom dette desværre berører en række lodsejere og deres virksomhed m.v.

Energinets repræsentanter oplyste endvidere, at der i offentlighedsfasen ligeledes blev stillet spørgsmål om at benytte den eksisterende gasrørledning ved Lillebæltbroen eller en parallelføring af den nye gasledning med den eksisterende. Det er desværre ikke teknisk eller økonomisk muligt at benytte korridoren for den eksisterende gasledning, da der ved kysterne i Fredericia Kommune og Middelfart Kommune er byudviklet så betydeligt, at der ikke er plads til etablering af en ny gasledning. Herudover er kapaciteten ikke tilstrækkelig i den eksisterende gasrørledning til at rumme gasmængden i Baltic Pipe projektet.

Kommissionens formand oplyste, at ekspropriationsbetingelserne kræver, at indgrebet tjener almenvellet. Dette er i praksis en politisk vurdering, og ved udstedelse af landsplandirektivet og VVM-tilladelsen er der politisk foretaget en vurdering heraf. Der blev endvidere henvist til notat af 26. august 2019 fra Energistyrelsen om hjemmelsgrundlaget for ekspropriation til Baltic Pipe projektet.

Advokat Søren Nørgaard Sørensen, HjulmandKaptein, har forud for besigtigelsesforretningerne til Baltic Pipe i brev af 23. september 2019 til ekspropriationskommissionen på vegne af en række lodsejere gjort gældende, at projektet i sin nuværende og foreliggende form ikke er lovligt. Det gøres gældende, at ekspropriationskommissionen har pligt til af egen drift at påse og efterprøve projektets fulde lovlighed. Brevet indeholder samtidig en opfordring til ekspropriationskommissionen om i forbindelse med besigtigelsesforretningerne at udbede sig Energinets præcise og dækkende redegørelse for, hvorfor gasledningen er valgt ført over land og ikke i vandet, herunder hvilke

konkrete undersøgelser (også økonomiske) der ligger bag beslutningen.

Advokat Hanne Mølbeck, Bech-Bruun, har i brev af 2. oktober 2019 på vegne af Energinet gjort gældende, at en linjeføring på søterritoriet har været vurderet i forbindelse med miljøvurderingsprocessen forud for udstedelsen af landsplandirektivet og VVM-tilladelsen for projektet. Det anføres bl.a., at Energinet har vurderet, at projektet hverken ville være økonomisk eller teknisk realiserbart med en linjeføring på søterritoriet. Samtidig ville en række af de ønskede synergier ved at lægge gastransmissionsledningen på land være vanskelige at realisere. Projektet ville således ikke være realistisk at gennemføre med en linjeføring til havs, og denne mulighed er derfor fravalgt tidligt i projektføreløbet. Energinet fastholder på den baggrund projektet med den linjeføring, der fremgår af besigtigelsesmateriale, og som Energinet i enhver henseende anser for lovligt.

I breve af 9. oktober og 11. oktober 2019 har de to advokater nærmere redegjort for deres synspunkter.

Besigtigelse i marken

Efter det indledende møde foretog kommissionen en **besigtigelse i marken** med udgangspunkt i nedstående mødesteder.

Ved dagens møde besigtigedes strækningen fra st. 7.370 til st. 9.970.

Mødested den 20. januar 2020 kl. 12.30: Ud for ejendommen Skrillinge Strand 22, 5500 Middelfart (ca. st. 7.650).

Ejeren af lb.nr. 801 stillede forslag om, at rørledningen flyttes længere væk fra molen, da afstanden til ledningen kun vil være 7 meter. Det vil betyde, at den nordlige side af molen ikke vil kunne anvendes under anlægsarbejderne. Der blev endvidere stillet forslag om, at Energinet alternativt etablerer en ny mole længere mod syd. Etableringen kan ske i to etaper, således at første halvdel af broen etableres inden anlægsarbejderne igangsættes, og den anden halvdel etableres efter anlægsarbejderne.

Energinets repræsentanter oplyste, at rørledningen ikke kan flyttes længere mod nord, da trækspillet stiller nogle krav i forbindelse med vinkling af rørledningen, og trækket er allerede en anelse vinklet, hvorfor linjeføringen ikke kan rykkes yderligere. Anlæg af en ny mole vil kræve uddybning af skrænt og havbund, hvilket kræver en række tilladelser fra bl.a. Kystdirektoratet.

Ejeren af lb.nr. 801 oplyste, at den midlertidige omlægning af Lillebælt-stien ind over matr.nr. 14c og 14d Skrillinge By, Kauslunde er problematisk henset til de aktiviteter, der foregår på arealet. Han oplyste, at han driver virksomhed i form af erhvervsfiskeri fra ejendommen. Arealet anvendes bl.a. til at sprede fiskegarn ud, når garnet skal renses, herunder ved hjælp af de på arealerne etablerede stolper. Dette sker primært i april-oktober, men behovet for at kunne sprede garnet ud kan også opstå uden for denne periode. Omlægningen af stien over ejendommen bevirker, at arealet afbrydes, hvilket medfører en øget arbejdstid og udgifter i forbindelse med leje af et andet egnet areal og transporten hertil.

Ejeren af lb.nr. 802 stillede spørgsmål til, hvordan man kan færdes på den omlagte Lillebælt-sti.

Energinets repræsentanter oplyste, at der vil være adgang for gående og golfvogne. Det blev oplyst, at stien vil gå langs arbejdshegnet.

Ejeren af lb.nr. 800 udtrykte bekymring for stensætningen på ejendommen, da denne formentligt vil blive beskadiget af vibrationer fra anlægsarbejderne. Der blev endvidere stillet spørgsmål til, om al beplantning ryddes.

Energinets repræsentanter oplyste, at arbejdsarealet på lb.nr. 800 afskærmes med arbejdshegn. For så vidt angår vibrationer og andre skader, vil der inden anlægsarbejdets igangsættelse ske fotodokumentation af arealer, herunder stensætning og beplantning. Beplantning, der fjernes, skal erstattes af Energinet, og der vil være en dialog mellem Energinets repræsentanter og de forskellige lodsejere omkring retablering og/eller erstatning.

De fremmødte lodsejere udtrykte alle ønske om, at anlægsarbejder vedrørende ilandføringen og landlejningen afsluttes på én gang, ligesom der i videst muligt omfang ønskes udlagt jernplader i forbindelse med arbejdsførelse m.v.

Energinets repræsentanter oplyste, at de vil undersøge muligheden for at afslutte de forskellige anlægsarbejder ad én gang, men det kan som udgangspunkt ikke lade sig gøre, selvom det er meget generende for de berørte lodsejere. Der henvises i øvrigt til Energinets bemærkninger under det indledende møde vedrørende dette forhold.

Energinets repræsentanter har efterfølgende oplyst, at det ikke er muligt at gennemføre anlægsarbejderne ad én gang, men man vil søge at optimere processen mest

muligt. Der vil fortsat være en dialog mellem Energinets repræsentanter og de berørte lodsejere, herunder omkring arbejdsarealer og den mellemliggende periode m.v.

Mødested den 20. januar 2020 kl. 13.30: På Østre Hougvej, 5500 Middelfart, hvor ledningen krydser (ca. st. 8.075).

Repræsentanter for ejeren af lb.nr. 803 og 804 oplyste, at golfklubben er en forening med ca. 900 medlemmer, og ca. 3.500 gæstespillere om året. Foreningen har syv ansatte og der drives golfbane, café og butik, der kan blive meget negativt påvirket af etableringen af gasledningen, herunder særligt anlægsarbejderne. Der blev endvidere henvist til foreningens hørings svar i forbindelse med VVM-undersøgelsen.

Herudover blev det anført, at selv når anlægsarbejderne er færdige, vil der være en længere periode, hvor golfbanen ikke kan anvendes, da nysået græs m.v. skal vokse til, før dette er muligt. Herudover er en golfbane ikke sammenlignelig med en græsmark, men består derimod af kultiveret græs i forskellige længder, og kvaliteten heraf vil blive påvirket af gravearbejdet.

Dette vil medføre et markant fald i indtægter, da banen i en lang periode ikke vil være attraktiv for gæstespillere, og medlemmer vil ikke betale fuld kontingent, når de ikke kan spille på banen. Golfbanen blev netop renoveret i 2017 for at gøre banen, og hermed medlemskab i foreningen, langt mere attraktivt. Det er i forvejen svært at skaffe nye medlemmer, og projektet Baltic Pipe umuliggør dette fuldstændigt. Caféen drives endvidere af en forpagter, der naturligvis er afhængig af, at der er et tilstrækkeligt antal medlemmer samt gæstespillere. Projektet og indgrebet vil medføre et meget stort økonomisk tab for foreningen, og omfanget heraf kan formentlig ikke opgøres allerede på ekspropriationsforretningen.

Formanden for kommissionen oplyste, at kommissionen er meget opmærksom på, at anlægget og anlægsarbejderne kan være særligt bebyrdende for netop denne ejendom og de aktiviteter, der er tilknyttet ejendommen, og at dette kan medføre et særligt tab for foreningen. På ekspropriationsforretningen vil kommissionen som udgangspunkt fastsætte erstatning for servitutpålægget samt andre konstaterbare tab. Nogle tab vil formentlig ikke kunne opgøres fuldstændigt på ekspropriationsforretningen, men det betyder ikke, at man ikke kan få behandlet sådanne erstatningskrav af kommissionen. Det følger af ekspropriationsprocesslovens § 21, at eventuelle erstatningskrav vedrørende

forhold, der ikke behandles i forbindelse med ekspropriationerne, efterfølgende kan fremsættes over for kommissionen. Efter oplysning fra parterne, er der en god og tæt dialog, og såfremt parterne kan indgå en forligsmæssig aftale om erstatningen med kommissionens godkendelse, er dette ligeledes en mulighed.

Repræsentanterne for ejeren af lb.nr. 803 og 804 stillede forslag om, at linjeføringen rettes op mod nord, således at bunkerne ikke berøres.

Energinets repræsentanter oplyste, at arbejdsarealet formentlig kan indskrænkes på lokale dele af strækningen, så bunkerne ikke berøres. Såfremt dette ikke kan lade sig gøre, vil bunkerne blive retableret i tæt dialog med ejerens repræsentanter. Alternativt kan ejeren selv iværksætte en retablering, som herefter vil blive erstattet af Energinet.

Repræsentanterne for ejeren af lb.nr. 803 og 804 oplyste, at det ville være mest hensigtsmæssigt at indskrænke arbejdsarealet lokalt på denne del af strækningen, men retablering af fagfolk med ekspertise inden for golfbane og retablering heraf, vil også kunne accepteres, hvorefter linjeføringen ikke behøves rettet op. Det blev endvidere anført, at Energinet skal søge at indskrænke indgrebet i skovbeplantningen mest muligt, da det sikrer golfbanens harmoniske udtryk, men det tjener også som sikkerhed for afskærmning mod golfbolde. Såfremt stien kan føres henover ledningstraceet efter anlægsarbejderne, vil man dog kunne sikre udtrykket og sikkerheden.

Energinets repræsentanter oplyste, at de søger at bevare mest mulig beplantning, og at der gerne må anlægges sti hen over ledningstraceet.

Parterne var enige om, at der fortsat skal være en meget tæt dialog mellem Energinet og ejerens repræsentanter, således at man tager så meget hensyn til de aktiviteter, der drives fra ejendommen, herunder golfbane, café og butik, som muligt.

Mødested den 20. januar 2020 kl. 14.30: På Svensstrup Strand, 5500 Middelfart, hvor ledningen krydser (ca. st. 9.500).

Ejerne af lb.nr. 806 anførte, at det ikke giver mening, at linjeføringen ikke kan føres gennem Natura 2000 området i Lillebælt. Man ville herved skåne lodsejerne omkring Skrillinge strand for betydelige gener, herunder gennembrydning af denne ejendoms meget smukke og lange allé med 100-150 år gamle træer. Ejerne anførte i denne forbindelse, at berørte allétræer skal erstattes af tilsvarende træer med samme alder. Alternativt skal hele alléen retableres med store

træer. Herudover blev der stillet spørgsmål til, om der skal etableres rørlagerplads på ejendommen.

Energinets repræsentanter oplyste, at det tidligere var planen, at der skulle etableres rørlagerplads på ejendommen, men dette er ikke aktuelt. Energinet oplyste endvidere, at mindst ét allé-træ forventes berørt af anlægsarbejderne, og der må herefter være en dialog omkring erstatning/reablering heraf. Der henvises i øvrigt til Energinets bemærkninger under det indledende møde vedrørende valg af linjeføring, Natura 2000 m.v.

Ejerne af lb.nr. 806 anførte videre, at der er et stort ønske om en ændret linjeføring, så den føres længere ned mod kysten. Det blev endvidere anført, at Energinet m.fl. ikke har været lydhøre over for borgernes ønsker herom. Ejendommens allé er etableret i 2015, og asfalten fremstår derfor helt ny. Der blev i denne forbindelse stillet spørgsmål til, om vejen gennemgraves eller underbores. Hvis det skal ske ved gennem-brydning, skal hele asfalten skiftes, da man ikke kan undgå at efterlade spor i asfalten efter gennem-brydningen.

Energinets repræsentanter oplyste, at vejen forventes gennembrudt, men asfalt og beplantning vil blive reableret. Såfremt der er yderligere erstatningskrav i denne forbindelse, må disse forelægges ekspropriationskommissionen.

Flere af de fremmødte lodsejere anførte, at der er en massiv byudvikling i gang i området ved Skrillinge Strand, og ledningen og servituten til beskyttelse heraf fratager borgerne muligheden for at investere i byudviklingen, herunder ved udstykning m.v. med et stort økonomisk tab til følge. Det blev endvidere anført, at der ikke er tilstrækkeligt redegjort for, hvorfor man ikke kan gå igennem Natura 2000 området ved Lillebælt.

Ejeren af lb.nr. 808 oplyste i denne forbindelse, at Middelfart Kommune har givet skriftligt tilsagn om, at man ønsker udvikling helt frem til strandbeskyttelseslinjen, hvilket ledningsanlægget hindrer mod. Ejeren af lb.nr. 808 udleverede i denne forbindelse det omtalte tilsagn fra Middelfart Kommune, som er et høringssvar fra kommunen til Miljøstyrelsen, dateret af 8. april 2019.

Energinets repræsentanter oplyste, at linjeføringen bl.a. også er fastlagt under hensyn til den kommunale planlægning og perspektivplaner, og Energinet har ikke fået oplyst et ønske om yderligere udvikling syd for Østre Houvej fra Middelfart Kommune.

Energinets repræsentanter oplyste for så vidt angår lb.nr. 809, at der vil være en dialog med ejeren omkring etablering af rørlagerplads.

Ejeren af lb.nr. 810 fremsatte ønske om en ændret placering af linjeventilstation, således at den flyttes væk fra ejendommen.

Kommissionens beslutning

Efter drøftelse af det fremlagte projekt, de ved besigtigelsen fremkomne bemærkninger samt de fremsendte skriftlige indlæg fra henholdsvis advokat Søren Nørgaard Sørensen og advokat Hanne Mølbeck besluttede kommissionen at godkende det for kommissionen forelagte projekt for Baltic Pipe på strækningen Lillebælt Øst-Svenstrup. Kommissionen anser projektet for lovligt, og finder, at den valgte linjeføring er sagligt begrundet, jf. også det nedenfor anførte vedrørende kommissionens projektpåvisning.

Kommissionen har noteret sig de tilsagn Energinets repræsentanter gav ved besigtigelsen om at undersøge en række forhold nærmere, som beskrevet ovenfor, og at der vil være fortsat dialog herom.

Forslag til ændring af linjeføring og ilandføring på lb.nr. 801

Kommissionen har drøftet det på mødet fremsatte forslag om, at rørledningen flyttes længere væk fra molen. Kommissionen finder ikke, at rørledningen kan flyttes længere væk fra molen, hvorfor linjeføring – og ilandføringspunktet – fastholdes. Kommissionen har lagt vægt på, at der efter det oplyste ikke teknisk kan rykkes yderligere på rørledningens linjeføring i relation til trækspillet. Herudover har kommissionen lagt vægt på, at der er adgang til den sydlige del af molen, og at erhvervsvirksomheden efter det oplyste vil kunne opretholdes, dog således, at der kan opstå erstatningskrav i relation hertil. Dette vil blive behandlet ved en senere forretning.

Vedrørende etablering af ny mole længere mod syd

Der blev som et alternativ til ovenstående stillet forslag om, at Energinet skal etablere en ny mole længere mod syd, således at etableringen kan ske i to etaper, hvor første halvdel af molen etableres inden anlægsarbejderne igangsættes, og den anden halvdel etableres efter anlægsarbejderne. Kommissionen finder ikke, at Energinet skal pålægges at etablere en ny mole længere mod syd, da det vil kræve udgravning af bundforhold og kystlinjen, og igen, at erhvervsvirksomheden efter det oplyste vil kunne opretholdes med den eksisterende mole, dog således, at der kan opstå erstatningskrav i relation hertil.

Vedrørende udførelse af anlægsarbejder til ilandføring samt landleddning i én samlet arbejdsgang

Ejerne af lb.nr. 800, 801 og 802 fremsatte alle krav om, at anlægsarbejderne ikke udføres ad to omgange, da det vil medføre store gener for de pågældende ejendomme. Dette har kommissionen meget stor forståelse for, men har taget til efterretning, at dette ikke er teknisk muligt, som følge af væsensforskelle mellem anlægsarbejderne, forskel i arbejdsmateriel, entreprenør m.v. Kommissionen finder herefter ikke, at Energinet kan pålægges, at udføre arbejderne i én samlet arbejdsgang.

Vedrørende dialog mellem lb.nr. 803 og 804 (golfklubben) og Energinet

Kommissionen har noteret sig, at der er et ønske fra parterne om at indgå en aftale omkring erstatnings spørgsmål ud over erstatning for pålæg af servitut. Kommissionen finder, at en sådan dialog med henblik på en aftale er hensigtsmæssig henset til ejendommens særlige karakter. Kommissionen opfordrer derfor parterne til at fortsætte dialogen herom.

Vedrørende konsekvenser for byudviklingen

Ejeren af lb.nr. 808 henviste til Middelfarts Kommunes brev af 8. april 2019, der efter ejerens opfattelse indeholder oplysning om, at der påtænkes byudvikling frem til strandbeskyttelseslinjen. Dette kan kommissionen ikke tiltræde. Det fremgår af brevets s. 3, at "*Det er ligeledes vigtigt fortsat at friholde arealer langs kysten for bebyggelse, hvorfor arealerne mellem kysten og Østre Hougvej ønskes friholdt for bebyggelse*". (kommissionens understregning). Kommissionen finder, at det, modsat lodsejerens opfattelse, fremgår heraf, at der netop ikke ønskes byudvikling af dette område, hvilket repræsentanten for Middelfart Kommune har bekræftet over for kommissionen.

Kommissionen skal dog tilføje, at en eventuel forventningsværdi til et område kan medføre en højere erstatning, såfremt en række betingelser er opfyldt. Dette vil kommissionen tage stilling til ved ekspropriationsforretningerne.

Vedrørende projektprøvelse m.v.

Vedrørende spørgsmålet om rækkevidden af ekspropriationskommissionens projektprøvelse, herunder spørgsmålet om, hvorvidt kommissionen kan pålægge Energinet at foretage yderligere undersøgelser af muligheden for at placere gastransmissionsledningen på søterritoriet i stedet for over land, skal kommissionen bemærke følgende:

Efter bestemmelsen i ekspropriationsproceslovens § 13 skal kommissionen under besigtigelsesforretningen foretage *en almindelig prøvelse* af det foreliggende projekt. Kommissionen kan herved bestemme, at ekspropriationen kun kan gennemføres, såfremt der foretages sådanne ændringer i projektet, som kommissionen finder nødvendige af hensyn til ejere, andre retlighedshavere, almene interesser eller anlæggets hensigtsmæssige gennemførelse.

Af den betænkning, som ligger til grund for ekspropriationsprocesloven (Betænkning nr. 330 vedrørende gennemgang af ekspropriationslovgivningen, 1963) fremgår, at formålet med besigtigelsen er at sikre en i hele samfundets interesse hensigtsmæssig udformning af projektet, samt at der ved anlæggets udformning og det konkrete ekspropriationsindgrebs detaljerede fastlæggelse tages tilbørlige hensyn til lodsejernes og andres berettigede interesser. Af betænkningen fremgår endvidere, at kommissionens opgave ved besigtigelsen kort kan angives at gå ud på at foretage et praktisk og teknisk skøn over den hensigtsmæssige udformning af projektet samt påse, at anlægget ikke bringer mere forstyrrelse end nødvendigt i de bestående forhold, og at uundgåelige forstyrrelser afhjælpes bedst muligt. Det anføres videre, at kommissionen ikke er helt frit stillet med hensyn til, hvorledes anlægget skal udformes, idet vedkommende anlægslov, en for anlægget foreliggende koncession, selve anlæggets formål og en ved lov foreskrevet specialprocedure kan begrænse kommissionens skønsvirksomhed.

Linjeføringstraceet for gastransmissionsledningen er fastlagt ved landsplandirektiv nr. 713 af 9. juli 2019 udstedt af Erhvervsministeriet i medfør af lov om planlægning. Der foreligger endvidere en tilladelse til gennemførelse af projektets anlægsdele på land udstedt af Miljøstyrelsen i medfør af miljøvurderingsloven (VVM-tilladelse). Både Landsplandirektivet og VVM-tilladelsen er udstedt efter forudgående miljøkonsekvensvurderinger og offentlige høringer, hvor berørte borgere og andre interessenter har haft mulighed for at komme med forslag og bemærkninger til projektet. Blandt de forslag, som har indgået i vurderingen og dermed i grundlaget for landsplandirektivet og VVM-tilladelsen, er forslag om i højere grad at placere linjeføringen på søterritoriet samt at flytte projektets ilandføring på Fyn igennem Natura 2000 området i Lillebælt.

Det er ekspropriationskommissionens opfattelse, at kommissionens prøvelse af projektet for gastransmissionsledningen Baltic Pipe i henhold til ekspropriationsproceslovens § 13, må ske inden for de rammer,

som landsplandirektivet og VVM-tilladelsen fastlægger for projektet, ligesom kommissionen ved sin prøvelse af projektet er bundet af de konkrete tilladelser og dispensationer, som i øvrigt er givet i henhold til lovgivningen af statslige og kommunale myndigheder.

Da en linjeføring af gastransmissionsledningen på søterritoriet eller en ilandføring på Fyn igennem Natura 2000 området i Lillebælt ligger uden for de rammer, som landsplandirektivet og VVM-tilladelsen fastlægger for projektet, kan kommissionen ikke pålægge

Energinet at foretage yderligere undersøgelser eller vurderinger af sådanne løsninger.

Med ovenstående bemærkninger godkendte kommissionen således det forelagte projekt vedrørende gastransmissionsledningen Baltic Pipe på delstrækningen Lillebælt Øst-Svenstrup.

Herefter afsluttedes forretningen og protokollen blev underskrevet.

Helle S. Andersen

Gunner Lorentzen Ole Christophersen Kaj Piilgaard Nielsen Ib Walther Jensen

Uffe Høybye Dorte Ellegaard Ole Daugaard Buhl

Hans Vognsen Christensen Andreas Gjendal

/Nanna Dahl Pedersen

Udskriftens rigtighed bekræftes

Mette Bergmann Andersen